

SZÉKESFEHÉRVÁR

www.turizmus.szekesfehervar.hu

Herma Svatého Štěpána, 1777.

KRÁLOVSKÉ PŘIVÍTÁNÍ

Město Székesfehérvár (Stoliční Bělehrad) je jedno z nejstarších maďarských měst, které bylo založeno na křižovčatce přirozených cest, na kopcích vyčnívajících v lokalitě močálovitého území, které poskytovalo možnost dobré obrany osídlení. Velkokníže Gejza v r. 972 na tomto výhodném strategickém místě založil své panovnické sídlo, které bylo předchůdcem dnešního města Székesfehérvár. Tady kolem roku 997 vybudoval **první kamenný chrám Maďarů** (3), který sloužil zároveň i jako místo jeho posledního odpočinku. Otevřené brány znázorněné v městském erbů jsou i dnes otevřené všem dnešním návštěvníkům města!

Skutečným významným centrem se město stalo v době vládnutí krále Svatého Štěpána. Král zde vybudoval svůj soukromý kostel – přepoštský chrám zasvěcený Panně Marii, který se později stal korunovačním chrámem. Székesfehérvár

je **městem Svatého Štěpána**, vždyť právě on udělil městu titul svobodného královského města a s tím související výsady, se záměrem pozdvihnout ho z řadu jiných usedlostí. Král - zakladatel našeho státu byl pohřben v našem městě a zde se narodil i jeho syn kníže Imrich. V našem městě byl umístěn královský trůn, zde byly uchovávány i korunovační klenoty, královská pokladnice, později taky i státní archiv. Podle středověkého zvykového práva legitimitu královské moci zaručovali tři podmínky: korunovace se měla uskutečnit v městě Székesfehérvár, měl jí provést ostřihomský arcibiskup a obřad se měl vykonat s korunou Svatého Štěpána. V našem městě bylo korunovaných 43 uherských králů. Kromě toho si korunovační chrám v Székesfehérváři vybralo za posledního místa odpočinku osm králů z rodu Arpádovců a sedm panovníků z míšených královských rodů.

Z této budovy, jejíž nebyvalá rozloha byla ojedinělá na poměry své doby v celé Evropě zbyly jen ruiny. **Zahrada ruin** (8) rozprostírající se v srdci Centra města nás přenese do středověku a připomíná vznešenost bývalého korunovačního města. V mauzoleu, které patří do Zahrady ruin, se nachází sarkofág s vytesanou skvostnou výzdobou, zhotovený při příležitosti svatořečení Svatého Štěpána a nástěnný obraz od Vilmosa Aba-Nováka, věnovaný historii Svaté pravice a Svaté koruně. Na výstavbu **Biskupského paláce** (9) nacházejícího se

SZÉKESFEHÉRVÁR – MĚSTO KRÁLŮ

Zakládání: Velkokníže Gejza na tomto místě v r. 972 založil své panovnické sídlo.

Poloha: Město se nachází na strategickém místě na křižovčatce suchozemských cest Zadunajska, v regionu Středního Zadunajska, na púlcestě mezi Budapeští a Balatonem. Přístup z Budapeští je po hlavní cestě č. 7 respektive po dálnici č. M-7. Město je i v současnosti významným cestovním a železničním uzlem. Je župním městem a sídlem župy Fejér.

Rozloha: 170,89 km²

Počet obyvatelů: 102.035

Původ názvu: Název Fehérvár (Bělehrad) má dvě různá vysvětlení: jedno se odvolává na predikát "Fehér" některých členů panovnického domu (Ondřej I.) objevující se v kronikách, druhé zase na stavební kameny, respektive bílým vápnem natřené zdi raného královského hradu a paláce postaveného panovníkem Gejzmem. Význam přívlastku Székes, který byl k predikátu Fehérvár připojený dodatečně, znamená: „královské sídlo“.

Říšského jablka

vedle Zahrady ruin použili kamene z bývalého korunovačního chrámu. Výstavba trvala více než dvacet let, a proto na budově barokového stylu jsou patrné i dekorativní prvky copového slohu. Nápis na soše **Říšského jablka** (10) nacházející se uprostřed Radničního náměstí hlásá hrdost obyvatelů města: Fehérvár je svobodným městem z milosti krále Svatého Štěpána. Pocity ze střídání období ničení a obnovy města hodnověrně znázorňují církevní budovy. Obrovské věže **biskupské katedrály** (4) byly vybudované ještě za éry krále Bélu IV. V pozdějším období zde byla uschovávaná **relikvie hlavy Svatého Štěpána, uložená v stříbrném hermě**, které jsou dnes spolu s dalšími kostelními klenoty vystavené v **Diecézním muzeu v Székesfehérváru** (11). Středověký původ má i **podkostel katedrály** (5) s hrobem krále Bélu III. a jeho manželky Anny z Antiochie. Na mramorových deskách jsou otisky mrtvých těl panovníka a jeho manželky. Milovníci virtuózních výtvarných děl pestrých tvarů pozdního baroka, by měli každopádně navštívit **Seminární**

(1) a **Cisterciánský kostel** (16). Zajisté je okouzlení nebeská vize perleťového jasu a jemnosti krajké mistra Maubertscha, namalované na stropě Seminárního kostele, jakož i vyřezávaný nábytek sakristie Cisterciánského kostela, který představuje jedinečný skvost v Střední Evropě.

KULTURNÍ VŘENÍ

Město Székesfehérvár zažilo po tureckém pustošení nový rozmach v 18. – 19. století. Střed města má zachovanou středověkou strukturu ulic. Jeho nejhezčí budovy jsou barokní kostely, budovy a paláce postavené v rokokovém a copovém stylu. V těchto budovách probíhalo vzdělávání, rozkvétal duchovní a kulturní život. V našem městě bylo postavené první kamenné divadlo v zemi dnešní **Vörösmartyho divadlo** (19). Toto kulturní vršení spatří i dnes každý návštěvník města. Székesfehérvár je i v současnosti mimořádně bohatým

Zahrada ruin

Historická kavalkáda

Městská galerie

městem na muzeální hodnoty, díla výtvarného umění a na různé kuriozity. Návštěvník zde může objevit klenoty, jakými jsou kamenné artefakty, sarkofágy, známkové cihly s monogramy z doby římské (jsou k vidění na výstavních místech **Muzea krále Svatého Štěpána** [17]), díla výtvarného umění (v **Městské galerii** [14], v **Galerii Istvána Csóka** [15], v **Nové maďarské galerii** [2]) anebo sbírky okouzlivým způsobem vypracovaných porcelánových panenek (v **Muzeum hraček „Za devíti horami“** [13]). Naše kulturní akce organizované v každém ročním období nabízejí kvalitní a vzrušující programy!

Čerstvě dokončená rekonstrukce historických budov ve střede města připomíná atmosféru měšťanského života v Székesfehérváru (Stoličního Bělehradu).

Komplex **budov Hiemer-Font-Caraffa** (12) na Radničním náměstí, sestávající ze třech obytných bloků, patří mezi významné památky barokní architektury. Celková rekonstrukce komplexu byla dokončena v roce 2011.

Historická **budova městských lázní „Árpád“** (7) postavená v roce 1905 v secesním stylu a její exkluzivní okolí vzbuzují impresi z doby svého vzniku a patří mezi opravdové skvosty Székesfehérváru (Stoličního Bělehradu).

CESTOVÁNÍ V ČASE

Jedinečná historická, rušná atmosféra města Székesfehérvár spočívá kromě architektonické „výzdoby“ také na různých maličkostech. Procházkou městem naše cesta vede vedle krásně zdobených barokních kostelů, obytných domů s rohovými balkóny vyzařující ojedinelou atmosféru a impozantních budov z období klasicizmu. Mezi nimi můžeme spatřit zbytky středověké hradní zdi anebo pozůstatky budov z tohoto období. Při prohlídce početných a bravně umístěných soch na veřejných prostranstvích se nám před očima ožíví celá historie tohoto vícekrát zničeného města. Návštěvníkovi se vyplatí odbočit z Hlavní ulice a objevit atmosféru malých bočních ulic a uzavřených dvorů nabízejících cestování v čase. Hodiny mají svou osobitní úlohu v životě města: přesný čas na pestrobarevném ciferníku **Květinových hodin** (18) ukazují číslce z květinového snu. Při **Zvonkohře** (6) od 10-té dopoledne každé dvě hodiny defilují při čarokrásných melodii známé a charakteristické postavy maďarských dějin. V blízkosti středu města k oddechu lákají chladné stinné parčíky a jezera, ukrywající další pamětihodnosti. Mezi ně patří **miléniový hudební pavilon** (20) anebo hudbou ozvučená studánka s vyvírající léčivou vodou. V parku zahradního města milovníky zážitků hororových historek uchvátí **jezero Dúl**

Zvonkohře

Muzeum hraček „Za devíti horami“

s pověstí „jezera samovrahů“. V blízkosti jezera se v katastru města nachází Pamětník **zlaté buly**, postavený na místě jejího vyhlášení v r. 1222. Tento pamětník je zároveň i vyhlídkovou věží. Nejzvláštnější stavbou v městě je **hrad Bory** (21). Tento romantický rytířský hrad pocházející z 20. století je dílem stavitele a sochaře Eugena Boryho. Stavěl ho sám podle vlastních plánů během 36 let až do své smrti na památku lásky, kterou cítil k manželce, akademické malířce. V galerii je k vidění kromě nespočetných děl tohoto manželského páru umělců i jejich hodnotná sbírka výtvarných děl.

■ MĚSTO ŠAMPIÓNŮ

Székesfehérvár se po skončení II. světové války rozvinul do jednoho z nejvýznamnějších sportovních středisek Maďarska. Město je zastoupeno v první lize 4 kolektivními sportovními disciplínami. Naši slavní sportovci v sezóně 2010/2011

vybojovali 2 zlaté a 1 stříbrnou medaili: mistrem Maďarska v kopané se stalo mužstvo **Videoton FC** a v ledovém hokeji zase družstvo klubu **SAPA Fehérvár AV 19**. Mužský basketbalový tým klubu **Alba Fehérvár** vybojoval stříbrnou medaili a družstvo volejbalistek z klubu **Fehérvár KC** skončilo na 5. místě tabulky. Město je hrdé i na své vrcholové sportovce. Mezi ně patří pětibojařka, olympijská vítězka **Zsuzsa Vörös**, členka klubu **Alba Volán-Bericap SC**. Dva naši hokejisti evropského formátu jsou zase členy Síně slávy (Hall of Fame) v Torontě. Mezi nejceněnější sportovní relikvie města patří dres hokejisty Gábora Ocskaya, tragicky zemřelého v r. 2009 a hokejka Kristiána Palkovicsa. Kromě toho se můžeme pochlubit i takovými historickými sportovními událostmi, jakým bylo finále poháru **UEFA v r. 1985**, ve kterém se setkali fotbalisté našeho slavného klubu „Videoton“ s mužstvem Real Madrid. U nás můžete vždy počítat s napínavým zápasem! Nevynechejte ho!

Sapa Fehérvár AV 19

TURISTICKO-INFORMAČNÍ KANCELÁŘ A PRODEJNA UPOMÍNKOVÝCH PŘEDMĚTŮ V MĚSTĚ SZÉKESFEHÉRVÁR

Zprostředkování ubytování, zajištění turistických průvodců a tlumočnických služeb • příprava nabídek turistických programů •

prodej upomínkových předmětů

Székesfehérvár, Oskola u. 2-4. • Tel.: 00 36 22 537 261 • 00 36 22 537 603 • Fax: 00 36 22 340 330

Email: szekesfehervar@tourinform.hu • www.szekesfehervar.hu

Provozovatel: Nezisková, obecně prospěšná společnost s ručením omezeným pro turistický ruch v městě Székesfehérvár